

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA

5. února 1963 (*)

Ve věci 26/62,

jejímž předmětem je žádost předložená Soudnímu dvoru na základě čl. 177 pododstavce 1 písm. a) a pododstavce 3 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství, Tariefcommissie, nizozemským správním soudem, který rozhoduje v poslední instanci v daňových záležitostech, a směřující k získání, ve sporu probíhající před tímto soudem,

mezi

N.V. Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos, se sídlem v Utrechtu, zastoupenou H. G. Stibbem a L. F. D. ter Kuilem, oběma advokáty v Amsterdamu, s adresou pro účely doručování na generálním konzulátu Nizozemska v Lucemburku,

a

Nederlandse administratie der belastingen (nizozemskou daňovou správou), zastoupenou inspektorem pro dovozní cla a potravní daň v Zaandamu, s adresou pro účely doručování na velvyslanectví Nizozemska v Lucemburku,

rozhodnutí o předběžné otázce týkající se následujících otázek:

- 1) zda článek 12 Smlouvy o EHS má vnitřní účinek, jinými slovy, zda procesní subjekty mohou na základě tohoto článku uplatnit individuální práva, kterým musí soudy poskytovat ochranu;
- 2) pokud tomu tak je, zda uplatnění dovozního cla vůči žalobkyni v původním řízení ve výši 8 procent na dovoz močovino-formaldehydu ze Spolkové republiky Německo do Nizozemska představuje nedovolené zvýšení ve smyslu článku 12 Smlouvy o EHS nebo zda se jedná o rozumnou úpravu dovozního cla platného před 1. březnem 1960, která, ačkoli znamená aritmeticky zvýšení, nesmí být pokládána za zakázanou ve smyslu článku 12,

SOUDNÍ DVŮR,

ve složení A. M. Donner, předseda, L. Delvaux a R. Rossi, předsedové senátů, O. Riese, Ch. L. Hammes (zpravodaj), A. Trabucchi a R. Lecourt, soudci,

generální advokát: K. Roemer,

vedoucí soudní kanceláře: A. Van Houtte,

vydává tento

Rozsudek

I – K řízení

K procesní správnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené na základě článku 177 Smlouvy o EHS Soudnímu dvoru ze strany Tariefcommissie, soudu ve smyslu tohoto článku, nebyla vznesena žádná námitka.

Dále není namístě uplatnit ve vztahu k této žádosti žádné výhrady z úřední povinnosti.

II – K první otázce

A – K pravomoci Soudního dvora

Nizozemská a belgická vláda zpochybňují pravomoc Soudního dvora s tím, že v projednávané věci se jedná o žádost, která se nevztahuje k výkladu, ale k provádění Smlouvy v rámci nizozemského ústavního práva.

Konkrétněji pak s tím, že Soudní dvůr nemá pravomoc, aby se vyslovil k případné přednosti ustanovení Smlouvy o EHS buď před nizozemskými zákony, nebo před jinými smlouvami uzavřenými Nizozemskem a začleněnými do jeho vnitrostátního práva; že řešení takového problému spadá do výlučné pravomoci vnitrostátních soudů s výhradou žalob za podmíněk stanovených článku 169 a 170 Smlouvy.

Ovšem v projednávaném případě není Soudní dvůr vyzván k tomu, aby rozhodoval o provádění Smlouvy podle zásad nizozemského vnitrostátního práva, které zůstává v pravomoci vnitrostátních soudů, ale byl požádán, v souladu s článkem 177 písm. a) Smlouvy, výlučně o to, aby vyložil dosah článku 12 uvedené smlouvy v rámci práva Společenství a z hlediska jeho dopadu na jednotlivce.

Tato námitka tedy nemá právní základ.

Belgická vláda nadto odmítá pravomoc Soudního dvora z důvodu, že odpověď, kterou by Soudní dvůr mohl podat na první otázku Tariefcommissie není relevantní pro řešení sporu, který byl tomuto soudu předložen.

Ovšem pro pravomoc Soudního dvora v projednávané věci je třeba a postačuje, aby bylo právně dostačujícím způsobem prokázáno, že se položená otázka týká výkladu Smlouvy.

Úvahy, které mohly vést vnitrostátní soud při volbě jeho otázek, stejně jako relevance, kterou jim chce přisoudit v rámci sporu, který mu je předložen k rozhodnutí, jsou z posouzení Soudního dvora vyloučeny.

Ze znění položených otázek vyplývá, že se vztahují k výkladu Smlouvy;

čímž spadají do pravomoci Soudního dvora;

takže tato námitka rovněž není opodstatněná.

B - K věci samé

Tariefcommissie na prvním místě pokládá otázku, zda článek 12 Smlouvy má přímý účinek ve vnitrostátním právu v tom smyslu, že by příslušníci členských států mohli uplatňovat na základě tohoto článku práva, kterým musí vnitrostátní soudce poskytovat ochranu.

Aby bylo možné říci, zda ustanovení mezinárodní smlouvy mají takový dosah, je třeba posuzovat jejich ducha, stavbu a znění.

Z cíle Smlouvy o EHS, kterým je vytvoření společného trhu, jehož fungování se přímo dotýká procesních subjektů Společenství, vyplývá, že tato smlouva je více než dohodou zakládající pouze vzájemné povinnosti mezi smluvními státy.

Toto pojetí je potvrzeno preambulí Smlouvy, která se kromě vlád týká i národů, a konkrétněji zřízením orgánů institucionalizujících suverénní práva, jejichž výkon se dotýká jak členských států, tak jejich občanů.

Dále je třeba poznamenat, že příslušníci států spojených ve Společenství jsou povoláni ke spolupráci na fungování tohoto Společenství prostřednictvím Evropského parlamentu a Hospodářského a sociálního výboru.

Krom toho úloha Soudního dvora v rámci článku 177, jehož cílem je zajistit jednotný výklad Smlouvy vnitrostátními soudy, potvrzuje, že členské státy přiznaly právu Společenství závaznou povahu, které se jejich příslušníci mohou dovolávat před těmito soudy.

Z tohoto stavu věcí je třeba vyvodit, že Společenství představuje nový právní řád mezinárodního práva, v jehož prospěch státy omezily, byť ve vymezených oblastech, svá suverénní práva a jehož subjekty nejsou jen členské státy, ale rovněž jejich příslušníci.

Právo Společenství, nezávislé na zákonodárství členských států, tudíž nejen ukládá jednotlivcům povinnosti, ale je rovněž určeno k vytváření práv, která se jako taková stávají součástí jejich jmění.

Tato práva vznikají nejenom tehdy, když to Smlouva výslovně stanoví, ale také v důsledku povinností, které Smlouva jasně stanoveným způsobem ukládá jak jednotlivcům, tak členským státům a orgánům Společenství.

Vzhledem k systematice Smlouvy v oblasti cel a poplatků s rovnocenným účinkem je třeba zdůraznit, že článek 9, který zakládá Společenství na celní unii, obsahuje jako zásadní pravidlo zákaz těchto cel a poplatků.

Toto ustanovení je uvedeno v záhlaví té části Smlouvy, která vymezuje „základy Společenství“, a je provedeno a vysvětleno v článku 12.

Znění článku 12 uvádí jasný a bezpodmínečný zákaz, který je závazkem nikoli konat, ale nekonat.

Tento závazek ostatně není doprovázen žádnou výhradou států podřizující jeho provedení pozitivnímu aktu vnitrostátního práva.

Tento zákaz je svou samotnou povahou dokonale způsobilý k vyvolání přímých účinků v právních vztazích mezi členskými státy a jejich procesními subjekty.

Provádění článku 12 nevyžaduje žádný legislativní zásah ze strany států.

Skutečnost, že tento článek označuje členské státy jako subjekty závazku zdržet se, neznámá, že jejich příslušníci nemohou být beneficiáři tohoto závazku.

Krom toho argument vycházející z článků 169 a 170 Smlouvy, kterého se dovolávaly všechny tři vlády, které předložily ve svých spisech Soudnímu dvoru vyjádření, je chybný.

Skutečnost, že Smlouva ve výše uvedených člancích umožňuje Komisi a členským státům pohnat před Soudní dvůr stát, který nesplnil své povinnosti, totiž pro jednotlivce neznámá, že se případně nemůže dovolávat před vnitrostátním soudem těchto povinností, stejně tak

jako skutečnost, že Smlouva dává Komisi prostředky pro zajištění dodržování stanovených povinností, nevyklučuje možnost dovolávat se porušení těchto povinností ve sporech mezi jednotlivci před vnitrostátními soudy.

Omezení záruk proti porušení článku 12 členskými státy pouze na řízení podle článků 169 a 170 by odstranilo veškerou přímou právní ochranu individuálních práv jejich příslušníků.

Odvolání se na tyto články by mohlo být neúčinné, pokud by k němu mělo dojít až po vykonání vnitrostátního rozhodnutí přijatého v rozporu s ustanoveními Smlouvy.

Bdlost jednotlivců, majících zájem na ochraně svých práv, vede k účinné kontrole, která se připojuje k té, kterou články 169 a 170 svěřují Komisi a členským státům.

Z předchozích úvah vyplývá, že podle ducha, stavby a znění Smlouvy musí být článek 12 vykládán v tom smyslu, že má přímé účinky a vytváří individuální práva, kterým vnitrostátní soudy musí poskytovat ochranu.

III – Ke druhé otázce

A – K pravomoci Soudního dvora

Znění této otázky se podle vyjádření belgické a nizozemské vlády zdá vyžadovat, aby Soudní dvůr pro její řešení zkoumal celní klasifikaci močovino formaldehydu dováženého do Nizozemska, přičemž pokud jde o tuto klasifikaci, Van Gend a Loos a inspektor pro dovozní cla a spotřební daň v Zaandamu nejsou zajedno s ohledem na „Tariefbesluit“ z roku 1947.

Otázka tedy údajně nezahrnuje výklad Smlouvy, ale týká se jednotlivého případu použití nizozemských celních předpisů na klasifikaci aminoplastů, který je mimo pravomoc svěřenou článkem 177 písm. a) soudu Společenství.

Na základě toho tedy žádost Tariefcommissie údajně přesahuje pravomoc Soudního dvora.

Nicméně skutečný dosah otázky položené Tariefcommissie se týká toho, zda podle práva je skutečné zvýšení cla na určitý výrobek, které není důsledkem zvýšení sazeb, ale nového zařazení výrobku v návaznosti na změnu jeho celní klasifikace, v rozporu se zákazem stanoveným v článku 12 Smlouvy.

Z tohoto hlediska se položená otázka týká výkladu tohoto ustanovení Smlouvy, a konkrétněji dosahu, který je třeba přikládat pojmu cel uplatňovaných před vstupem Smlouvy v platnost.

Soudní dvůr tedy má pravomoc na tuto otázku odpovědět.

B - K věci samé

Ze znění a stavby článku 12 Smlouvy vyplývá, že pro účely zjištění, zda cla nebo poplatky s rovnocenným účinkem byly zvýšeny při porušení tam obsaženého zákazu, je třeba vzít v úvahu skutečně uplatňovaná cla a poplatky k datu vstupu Smlouvy v platnost.

Krom toho vzhledem k zákazu v článku 12 Smlouvy může takové protiprávní zvýšení vyplývat jak z nové úpravy sazebníku, mající za následek klasifikaci výrobku do položky s vyšší celní sazbou, tak z vlastního zvýšení celní sazby.

Není důležité vědět, jakým způsobem došlo ke zvýšení cel, jakmile je v jednom členském státě výrobek podroben od vstupu Smlouvy v platnost vyšší sazbě.

Použití článku 12 v souladu s výše uvedeným výkladem spadá do pravomoci vnitrostátního soudu, kterému přísluší, aby zjistil, zda příslušný výrobek, v tomto případě močovino formaldehyd pocházející ze Spolkové republiky Německo, je na základě celních opatření uvedených v platnost v Nizozemsku poškozen dovozním clem vyšším, než jaké platilo k 1. lednu 1958.

Soudní dvůr nemá pravomoc prověřovat v této věci opodstatněnost vzájemně si odporujících tvrzení, která mu byla předložena během řízení, ale musí je přenechat k posouzení vnitrostátním soudům.

K nákladům řízení

Výdaje vzniklé Komisi EHS a vládám členských států, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, se nenahrazují.

Toto řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve sporu probíhajícím před Tariefcommissie; k rozhodnutí o nákladech řízení je tak příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů,

s ohledem na podání;

po vyslechnutí zprávy soudce zpravodaje;

po vyslechnutí ústních vyjádření žalobkyně v původním řízení a Komise EHS;

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta;

s ohledem na články 9, 12, 14, 169, 170 a 177 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství;

s ohledem na Protokol o statutu Soudního dvora Evropských společenství;

s ohledem na jednací řád Soudního dvora Evropských společenství,

SOUDNÍ DVŮR

vyjadřující se k žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, která mu byla předložena rozhodnutím Tariefcommissie ze dne 16. srpna 1962, rozhodl takto:

- 1) **Článek 12 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství má přímé účinky a vytváří pro procesní subjekty individuální práva, kterým musí vnitrostátní soudy poskytovat ochranu.**
- 2) **Pro účely zjištění, zda cla nebo poplatky s rovnocenným účinkem byly zvýšeny při porušení zákazu obsaženého v článku 12 Smlouvy, je třeba vzít v úvahu cla a poplatky skutečně uplatňované příslušným členským státem k datu vstupu Smlouvy v platnost;**

takové zvýšení může vyplývat jak z nové úpravy sazebníku, mající za následek klasifikaci výrobku do položky s vyšší celní sazbou, tak ze zvýšení uplatňované celní sazby.

3) K rozhodnutí o nákladech tohoto řízení je příslušný Tariefcommissie.

Takto rozhodnuto v Lucemburku dne 5. února 1963.

Donner

Delvaux

Rossi

Riese

Hammes

Trabucchi

Lecourt

Vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 5. února 1963.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda

A. Van Houtte

A. M. Donner